

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marțea, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL.

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhidiecezane, Sibiu, str. măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, strada măcelarilor nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE.

Pentru odată 14 fl., — de douăori 24 fl., — de trei ori 30 fl.
rândul cu litere garmond.

Quid nunc?

Sibiu, 15 Maiu n.

Proiectul nefast, îndreptat împotriva școalelor și culturai noastre naționale, va primi, probabil, în curând sancționarea prea înaltă și — *va deveni lege...*

A rămas deci fără izbândă dorită lupta cea frumoasă și plină de demnitate a deputaților noștri.

Și glasul poporului, pe care în unele părți s'au încercat a-l amuți prin baionetele și gloanțele gendarmerilor, n'a fost lăsat să străbată până la cuvenitele locuri. Și chiar dacă ar fi pătruns acest strigăt de indignare și de durere, ce schimbare putea să aducă protestarea solemnă, când urechea, care ne ascultă e tot una cu mâna, care ne lovește?..

Vorbirile rostite de prelații români în casa magnaților au fost învrednicite abia de câteva reflecțiuni fugitive, ironice, din partea aceluia, care a jignit în modul cel mai brusc demnitatea și prestigiul căpeteniilor bisericești, cărora n'a aflat de cuviință a le acorda nici cel puțin importanța de a-i chema la o consultare prealabilă ca pe niște căpetenii intelectuale, morale și iuridice, sub al căror cuvânt de oblauduire și de povățuie stau sute și mii de școale...

Mare este durerea sufletului nostru românesc, din pricina acestui nesfârșit șir de batjocuri și de asupriri, câte ni-se aruncă mereu în față... Și dacă pentru toate acestea am cerca să căutăm vr'o mângâiere, n'am putea-o afla, decât în cuvântul dumnezeesc al sfintei scripturi: „*pe cei-ce îi inbește, pe aceia îi ceartă cu mânia sa Domnul*“...

Deci proiectul de azi va fi mâne — lege! El va deveni un izvor nesecat al tuturor nedreptăților, câte vor avea să îndure în viitor școala, dascălimea și preoțimea noastră. Toată lumea știe și vede, că legea aceasta e în cea mai fățișă contradicție cu legile firii, că ea nu ține samă de cel mai elementar adevăr al filozofiei și al vieții: „*Naturae non imperatur, nisi paretur*“ (Bacon).

Ea e merită totodată să desființeze drepturi cardinale, garantate prin legile pozitive ale patriei noastre. Deci printr'ansa se va consacra cea stare de lucruri, prin care se înfăptuiește îngrozitorul adevăr al acestei maxime diabolice:

„*Das Ungesetz gesetzlich überwaltet
Und eine Welt des Irrtums sich entfaltet*“...
(Goethe, Faust II.)

Iată, unde am ajuns!

Și e firesc, că atotputernicii zilelor noastre și alintații celor viitoare nu se vor opri aci.

După școală va urma biserica la rând. Dacă nu limba slujbei dumnezeiești, a amvonului va fi, de sigur, înlocuită cu cea maghiară, cum s'a mai întâmplat odată în trecut, la 1844, când s'a adus lege, ca predica să se rostescă în limba maghiară în toate bisericile din țară.

În fața acestei situații nespuse de triste și de grele, care amenință a se înrăutăți din ce în ce, toată

lumea românească se întreabă nedumerită: *Quid nunc?*

Care este deci, care poate să fie datorința noastră în fața acestei primejdii? Să închidem școalele, cum s'a accentuat nu odată — și cum, se pare, că ar dori chiar unii dintre conducătorii noștri?!

Doamne ferește! O măsură mai greșită decât aceasta, cred, că nici nu s'ar putea. E un lucru acesta, la care nimănui nu-i mai este iertat a se gândi. Urmările nefaste, ce ar provoca o asemenea nesocotință, sunt incalculabile. Cine a pătruns cât de cât rostul adevărat și chemarea bisericii creștine, va ști că temelia și arma acesteia dintru început a fost școala. Fără școală s'ar mai putea deci susține biserica noastră? Cum și-ar mai putea crește generații credincioase și folositoare neamului, cum ar mai putea sădi sămânța simțirii românești în sufletele credincioșilor săi? *Cum s'ar putea apăra de vijeliile, pe cari unda vremii de azi le aduce din ce în ce mai vrăjmașe și mai cutropitoare asupra bisericii creștine, deci și asupra celei românești?!*

A renunța la școală ar fi deci pentru biserica noastră egal cu a-și curma în mod neiertat și necreștinesc firul vieții sale naționale! Chiar când întreagă instrucția s'ar silui în limba maghiară, și atunci ar trebui susținută școala, căci *nu dela limba, ci dela spiritul, care dominează în școală, atârnă mărimea binefacerilor*, ce se pot revărsa printr'ansa asupra bisericii și asupra neamului nostru întreg.

Iar cât pentru surghiunirea limbei românești din școalele noastre, să nu ne temem, că așa ceva ar fi vre-odată cu putință. Nu este nici o putere lumească în stare, să ne despoaie de ce avem mai scump, de limba mamei noastre, pentru care au luptat înaintașii, dupăcum ne spun bătrânii, mai mult chiar decât pentru viața lor.

Bonfini scrie, la decada a treia a istoriilor sale: „*Ita reluctantur Valachi, ut non tantum pro vitae, quantum pro linguae incolumitate certasse videantur*“...

Știm, că în veacurile depărtate asemenea siluirii s'au mai făcut. N'a stăpânit veacuri de-arândul limba bulgară la altarul bisericilor noastre? N'a fost limba aceasta impusă în slujba noastră bisericească într'un mod tot atât de arbitrar și precipitat, cum se face azi cu icuirea limbei maghiare în școala poporală? O legendă ne povestește despre un țar bulgăresc, care trecând la nordul Dunării, a impus poporului aflător aci, îndeosebi preoților valahi, să cetească sfânta slujbă numai în limba bulgară, amenințând pe cei-ce nu se vor supune poruncii, că o să le „*taie limba*“... De atunci a trecut un mileniu și mai bine. Azi suntem nevoiți a face dureroasa constatare, că istoria se repetă, și un domn ministru, laudat atât de mult pentru înălțimea vastei sale culturi europene și pentru adâncile sale convingeri religioase creștinești, nu se sfieste a lua asupra sa rolul nă-

strușnic al legendarului țar bulgăresc de odinioară...

Inzadar se tot spune deci, că „*historia est magistra vitae*“. Această maximă, frumoasă de altfel, s'au silit de nenumărate ori să o preschimbe în minciună — politiciunii unguri. Mai nimerită le-ar fi acestora vorba, pe care o spusese odinioară Talleyrand despre Bourbonii Franciei, că: „*ei din istorie n'au uitat și n'au învățat nimic*“. Căci de ar fi învățat ceva acești politicieni, dacă și-ar fi dat silința să pătrundă rostul întâmplărilor istorice, ar trebui să știe, că tendința de maghiarizare va provoca la noi aceeași reacțiune, care s'a inscenat din partea Maghiarilor împotriva tendințelor de germanizare ale lui Iosif II., și din întreg acest războiu, care se desfășură, acum de un veac, între legislația maghiară și școalele noastre, purtat în mare parte prin ordonanțele ministrilor de până acum și remonstrații din partea căpeteniilor noastre bisericești, în urma urmelor totuși va trebui să iese biruitoare cultura națională-religioasă a neamului nostru. Căci „*Domnul țării poporului său va da*“...

Asuprirea confesională și tendințele de proselitism catolic ne-au dat în veacul al XVIII-lea școale românești, pe cari *asuprirea națională dela 1879 încoace le-a întărit*; iar măsurile, cari țântesc la maghiarizare, nici-odată nu-și vor putea ajunge scopul, dacă vor fi toți Români, *dela vladică până la opincă*, hotărâți a apăra cu toată bărbăția, ceea ce au creat și susținut înaintașii noștri *cu prețul atâtor nepilduite jertfe!*

Deci toate stăruințele, întreagă truda vieții noastre trebuie să o închinăm *școlii înainte de toate!* Căci numai prin școală vom putea legea să ne păzim, limba să ne cultivăm, neamul să ni-l întărim, pornindu-l pe cărările înaintării.

Cine are școala, are tinerimea, are viitorul! Căci numai prin școală și prin o conștiință educație națională a tinerimii se poate asigura viitorul unui popor.

Dr. I. Lușăș.

Din Arad primum știrea, că sinodul eparhial de acolo, a luat în ședința de Luni, 13 Maiu n. hotărâre cu glas unanim, să fie rugat Episcopatul bisericii gr. ort. române ca să recurgă în chestia noiei legi școlare la înțelepciunea Monarhului, rugându l în numele bisericii gr. ort. române și în numele credincioșilor acestei biserici, să denege sancționarea proiectului de lege referitor la îmbunătățirea salarelor învățătoresți dela școalele populare confesionale și comunale. Concluzul acesta a fost comunicat sinoadelor celorlalte, din arhidieceză și din Caransebeș, pentruca să-l voteze și ele.

Seminarul „Andreian“.

În ședința de eri, Marți, 14 Maiu n. a sinodului arhidiecezan, Inaltpreasfinția Sa Arhiepiscopul și Metropolitanul Ioan Mețianu a făcut în chestia adaptării seminarului Andreian din Sibiu următoarea propunere, primită cu vii aclamări:

Considerând, că o parte din clădirea seminarului nostru „Andreian“ nu mai corăspunde necesităților actuale, ceea ce este tuturor bine cunoscut; după-ce în anul trecut, cu ajutorul lui Dumnezeu, am terminat zidirea bisericii catedrale, acum urmează să inițiem și rezidirea seminarului.

Considerând, că și rezidirea seminarului, numai din aceea singură chestiune s'ar mai putea amâna, care timp îndelungat a amânat și zidirea catedralei, adevărat chestiunea, pe care loc să se zidească seminarul? pe locul din strada Morii, cum zic unii, ori pe locul unde se află de prezinte, cum zic alții?

Considerând, că pentru zidirea seminarului pe locul unde se află acum s'au pronunțat ambii fericii mei predecesori, Marele Andreiu și Miron, și anume, cel dintâi atunci, când lângă actualul seminaru a mai cumpărat două case vechi, imediat învecinate cu seminarul, ear al doilea atunci, când a cumpărat casele din strada „Spinarea cânelui“, pe al căror teritoriu numai înainte cu 10 ani a zidit cu circa o sută mii cor. cea parte a seminarului actual, ce se numește „dormitoriu.“

Considerând, că dacă acum seminarul s'ar zidi pe alt loc, ear nu pe cel contemplat de ambii fericii mei predecesori, aceasta s'ar putea interpreta din vre-o parte, ca o desconsiderare a bunelor lor intențiuni, ba poate și ca o devaluare a numelui și a nimbului ce-l are de prezinte „Seminarul Andreian“.

Considerând, că atunci când sinodul arhidiecezan prin concluz aproape unanim a decis zidirea bisericii catedrale în nemijlocita apropiere de seminar, totodată a presupus și zidirea seminarului în nemijlocita apropiere de catedrală, fiind ambele neșeparabile. Dovadă despre aceasta e împrejurarea, că seminariile în tot locul se zidesc lângă catedrale și lângă reședințele episcopoești, — excepțiuni făcându-se numai unde nu s'ar afla locuri de zidire.

Considerând, că zidirea seminariilor lângă catedrale și reședințele episcopoești are de scop, de o parte ridicarea vazei catedralelor și episcopilor, iar de altă parte ușorarea cercetării bisericii din partea numărării seminararii de câte două ori pe zi, care s'ar îngreuna mult, mai ales în timp de iarnă, dacă seminarul ar fi depărtat de catedrală. Dar și afară de acestea seminarul cu elevii ar fi și un fel de sentinelă a catedralei contra feliuritelor curente antioceștine.

Considerând, că dacă s'ar rezidi, sau mai bine zis, dacă s'ar adapta și completa seminarul actual, atunci cea parte din el ce se numește „dormitor“, fiind zidită numai de zece ani și deplin corăspunzătoare ar rămânea neatinsă, iar vechiul seminar de cătră strada Măcelarilor, fiind foarte solid, nu ar avea trebuință decât de unele mici străformări. Astfel ar mai rămânea de zidit numai o singură aripă în locul celor două case vechi din strada „Măcelarilor“, cumpărate spre acest scop de Marele Andreiu, care zidire dimpreună cu toate alte adaptări necesare, după modesta mea părere, u'ar costa peste 120 000 cor.

Din contră:

Considerând, că zidindu-se un seminarium nou pe locul catedralei din strada Morii, loc umplut cu zeci de mii de cără de tot felul de pământ, nici pe departe nu e așa de sănătos și de solid ca locul actualului seminarium, acolo atât fundamentul cât și zidurile clădirii, ar trebui să fie mai zidire și mai costisitoare. Astfel, încât zidirea seminariumului pe acel loc, ar costa vre-o 5—600.000 coroane, afară de prețul locului vre-o 160.000 cor.

Considerând, că neavând bani pentru asemenea seminarium costisitoriu, ar trebui să investim în acela întreg fondul seminarial, din care se acoper lefale profesorilor și alte trebuințe, cari din alte fonduri nu se pot acoperi.

Considerând, că chiar dacă am și avea bani disponibili, precum nu avem, acei bani s'ar putea folosi mult mai bine la ajutorarea școalelor avizate la asemenea ajutoare, ca să nu recurgă la stat, de unde să primească ajutoare numai în schimbul ingerinței în autonomia noastră bisericăscă.

Considerând mai încolo, că locul din strada Morii, mai este tare espus prafului și conturbării, fiind pe dinaintea lui cel mai frecventat drum de țară, nu numai de cără cu povară, dar și de o mulțime de vite, ce se mână la târgurile de săptămână și de an, ceea ce ar conturba mult și prelegerile, și în fine,

Considerând, că în cazul, când s'ar statifica preparandiile confesionale, nu știu dacă, și cum s'ar renta aceea parte a seminariumului, ce ar veni disponibilă, în eventualul seminarium din strada Morii, pecând capitalul ce s'ar investi în adaptarea actualului seminarium, fiind mai puțin, în tot cazul s'ar renta mai bine:

Din aceste considerațiuni propun și recomand adaptarea și completarea actualului seminarium.

Sibiu, în Aprilie 1907.

Ioan Meșianu m. p.
Arhiepiscop.

Sinodul arhidiecezan.

Ședința a doua.

— Raport special. —

Sibiu, 14 Mai n.

Ședința a doua a sinodului arhidiecezan s'a deschis astăzi la orele 10. Președinte I. P. S. Sa Arhiepiscopul și Metropolitul Ioan Meșianu, notar de ședință Dr. G. Proca.

Notarul M. Voileanu cetește procesul verbal al ședinței premergătoare. Se autenticează fără observare.

Mai mulți deputați cer concediu. Se acordă. Petițiunile întrate la prezidiu și adresate sinodului se dau comisiei petiționare, iar raportul consistorului în chestia regulamentului seminarial se trece la comisiunea organizatoare.

Înaltpreasfinția Sa Arhiepiscopul și Metropolitul Ioan Meșianu face acum propunerea pe care o dăm mai sus în întregime, în chestia adaptării seminarului Andreian. Se dă spre studiere comisiei organizatoare.

Deputatul Dr. Petru Șpan face două propuneri, una cu privire la semnalarea și trecerea în procesul verbal a momentului, că sinodul arhidiecezan de astădată a fost deschis prima oară după săvârșirea în mod maestos și impunător a serviciului divin în noua catedrală, și alta cu privire la reînființarea reuniunii învățătoarești din arhidieceză. Se predau comisiei respective, adecă celei bisericăști și școlare.

Se pune acum la ordinea zilei raportul comisiei verificatoare. Raportorul Dr. Dumitru Ștefan, comunicând, că comisiunea și-a ales președinte pe protopresbiterul Furdul, propune verificarea deputaților Iovian Murășan, ales în cercul preoțesc Turda și Dr. Ioachim Fulca, ales în cercul mirenesc Alba-Iulia, după ce actele de alegere sunt în regulă.

Ambii se declară verificați.

Urmează raportul comisiei organizatoare, constituită astfel: președinte Parteniu Cosma, raportor Dr. Nicolae Vecerde. La propunerea raportorului se consideră ce-

tit raportul consistorului ca senat plenar, și se intră în discuția pe articole. Se ia spre știre raportul punct de punct, ear discuție se naște la următoarele puncte:

Cu privire la faptul, că în două protopresbiterate sinod protopresbiterale nu s'a ținut, comisiunea propune, că faptul să se iee cu regret la cunoștință, iar pentru viitor consistorul, dacă se vor mai întâmpla astfel de neglijențe, se rețină competențele respectivelor protopresbiteri, până își implinesc datorința.

Protopresbiterul Romul Furdul propune, ca față de cei neglijenți consistorul se aplice regulamentul, ear P. C. Sa vicariul Dr. Ilarion Pușcariu propune, ca măsurile luate deja de consistor în privința aceasta să se iee spre știre. Discuția, la care au luat parte deputații I. A. de Preda, Arseniu Vlaicu, P. C. Cosma, Dim. Moldovan, Dr. M. E. Cristea, și și-a spus părerile și I. P. S. Sa Arhiepiscopul și Metropolitul Ioan Meșianu, s'a terminat cu primirea propunerii dlui vicariu Dr. Ilarion Pușcariu.

Cu privire la alegerea deputatului sinodal Arseniu Vlaicu, protestată, raportul comisiei comunică sinodului, că unele acte de cercetare au fost cerute din partea tribunalului regese din Brașov, și astfel, în lipsa lor sinodul nu se poate pronunța în chestia protestului înaintat în contra alegerii lui Vlaicu. Propune, ca sinodul să îndrume consistorul, să procure actele pentru sesiunea proximă sinodală. Se primește propunerea comisiei.

Asemenea se primește propunerea comisiei și cu privire la fundațiunea Vlad, în înțelesul, că înactivarea fundațiunei să se facă exact în înțelesul literelor fundațiionale ale ferioteului Vlad.

Se pune la ordinea zilei raportul comisiei bisericăști, constituită astfel: Președinte Vasile Voina, raportor Vasile Domșa,

Raportul consistorului, ca senat bisericăsc, fiind tipărit și împărțit între deputați, se conșideră cetit și se ia de bază pentru discuția specială.

Se ia apoi spre știre raportul și în dezbaterile specială, punct de punct, cu propunerea comisiei, iar la punctul referitor la examenele de calificățiune ale absolvenților de teologie se primește propunerea deputatului Dr. P. Șpan, ca comisiunea examinătoare a consistorului se fie compusă din bărbați cu cunoștințe teologice, n. numai din centru, ci și din afară.

Urmează raportul comisiei școlare. S'a constituit astfel: Președinte Vasile Damian, raportor Dr. P. Șpan.

Raportul consistorului ca senat școlar fiind tipărit se conșideră cetit și se ia ca bază pentru discuția specială.

În discuția pe articole raportorul propune să se iee raportul punct de punct spre știre, cu următoarele propuneri:

Ce privește rezultatul examenelor de maturitate dela școalele comenale din Brașov, consistorul să iee măsuri, ca astfel de rezultate slabe să nu se mai obțină. Se primește.

Profesorii dela seminarium Andreian să fie împărțiți după secțiuni, ca să se știe, cari sunt profesori de teologie și cari de pedagogie.

Se primește.

Numărul elevilor de școală să se arete în procente și să se arete câte școale s'au zidit de nou și ce valoare reprezintă? După vorbirea deput. Nicolae Ivan și lămuririle prezidiului propunerea se primește, însă fără partea referitoare la valoarea edificiilor școlare, care aparține resortului episcopesc.

Propunerea comisiei, ca bibliotecile școlare să fie prefăcute în biblioteci parohiale dă ansă la discuție, la care iau parte: Dr. Ioan Stroia, P. C. Sa Arhimandritul Dr. Pușcariu, Parteniu Cosma și Nicolae Bogdan. Se decide, ca biblioteca școlară să se separeze și să conșină numai cărți pentru elevi, iar celelalte să fie trecute în biblioteca parohială.

În chestia catehizării la școalele străine comisiunea propune luarea măsurilor, ca catehizarea să se facă negreșur în limba bisericăști pretutindenea, întrucât adecă s'ar face undeva abatere dela acea-

sta. Vorbesc la obiect, deputații Nicolae Borzea, Dr. Ioan Stroia, Romul Furdul, Vasile Damian, Parteniu Cosma, Nicolae Bogdan, în urmă se primește propunerea comisiei.

Discuția se intrerupe și anunțându-se proxima ședință pe ziua următoare la orele 10, ședința se încheie la ora unu d. a.

Lupta pentru școale.

Discursul mitropolitului D. Victor Mihalyi, rostit în ședința dela 10 Maiu n. a casei magnaților.

Domnule președinte!

Domnilor Magnați!

Proiectul de lege relativ la raporturile de drept și salarizarea învățătorilor dela școlile populare confesionale și comunale, în redactarea admisă de camera deputaților, eu nu-l pot primi drept bază pentru discuția în special.

Acest proiect de lege restrânge, în măsură mare, dreptul bisericăști garantat prin articolul 11 al legii 38 din 1868 și știrbește libertatea ce i-s'a garantat prin această lege bisericăști în ce privește școlile ei populare. Acest proiect îi conferă guvernului un drept de dispoziție de mare importanță asupra tuturor școlilor, pe cari susțitorii de școală nu le pot apăra conform dispozițiilor de lege în chestiune. Deja de pe acum zădărnicește susținerea școlilor, sau în viitorul cel mai apropiat îi va aduce pe susțitorii școlilor într'o situație atât de precară, încât vor fi nevoiți să abzică de școli, sau — în cazul când ar primi ajutorul ce-l promite statul — vor fi nevoiți, ca dreptul lor de până acum de a cârmui și susține școlile să-l împartă cu autoritățile supuse discrețiunii statului, sau, mai bine, să-l împartă cu organele de control ale guvernului.

Soarta aceasta de a împărți drepturile lor de până acum, va ajunge în mod fatal comunele bisericăști și politice cu locuitorii pușini. În rândul întâiu și în mod direct atinge comunele, cari în urma poziției lor geografice și a tradițiilor urbariale n'au putut deveni comune mai împoporate; în rândul întâiu comunele cari în urma dismembrării lor confesionale nu sunt în stare să lupte și cu dezavantagiile acestei stări.

Presupunând chiar, că aceste comune mărunte ar fi în poziția de a corăspunde cerințelor acestui proiect, — ele tot nu ar putea să apeleze la sprijinul tuturor contribuabililor din comună pentru susținerea instituțiilor de învățământ; dar fiindcă mai mare parte nu sunt în stare s'o facă, fiindcă și dismembrarea confesională le aduce într'o poziție gravă, împreună cu multe și mari dezavantagii, — peste tot nu vor fi în stare să corăspundă cerințelor acestei legi.

Acest rău a voit să-l remedieze articolul 26 al legii 38 din 1868, care dispune, că în comune cu locuitori de confesiuni deosebite, în cazul când — deși singuraticile confesiuni ar fi în stare să susțină o școală conform cerințelor legii — convingerea ar fi că cu puteri unite ar putea să se susțină o școală mai bună, care ar putea să recurgă la sprijinul comunii întregi, precum și la un eventual ajutor din partea statului, — deosebitele școli confesionale se pot schimba într'o școală comună.

Acest favor însă ce-l acordă articolul 26 al legii 38 din 1868 nu se poate realiza de cât pe lângă renunțarea la caracterul confesional, pentru că aceeași lege spune, că noua școală comună devine întru toate școală comună.

Cu toate acestea, experiențele ne dovedesc, că acest favor, de care sunt împărțite școlile comunale prin articolul acesta și alte articole, mare parte numai comunelor mai împoporate le-au adus foloase, — pentru că în expunerea de motive a proiectului actual, la pagina 16 se spune, că școlile comunale nu reprezintă decât 10 la sută din numărul total al școlilor comunale și confesionale. Dar chiar și dintre aceste 10 procente numai o fracțiune disparentă poate să se referă la comunele mărunte, pentru că la 1449 de școli

comunale sunt aplicați 3752 de învățători, adecă la cele mai multe școli comunale sunt aplicați doi, trei, sau chiar și mai mulți învățători.

Între școlile comunale sunt înșirate și școlile grănițarești, cari s'au înființat pe bază confesională într'un timp, când legea nu cunoștea în țara aceasta școli confesionale. Aceste școli s'au dezvoltat și au înflorit pe baze confesionale și sunt susținute și asigurate, în mare parte, prin fonduri create prin dărnicia credincioșilor noștri. Dar prin aceste școli comunale grănițarești nu se dă nici un imbold de promovare a școlilor populare din comunele mărunte cari nu sunt grănițarești.

Iată unul dintre motivele, cari mă o-presc să admit acest proiect de lege, eu care atât în mitropolia mea cât și în episcopiiile sufragane trebuie să port grije de neasămănat de multe comune bisericăști mărunte cu pușini locuitori, cari cea mai mare parte nu sunt de deosebite confesiuni, ci numai gr. cat.

Al doilea motiv care mă îndeamnă să nu primesc acest proiect, nici drept bază la discuția specială, e starea edificiilor școlare. Edificiul școlar corăspunzător e de mare importanță pentru o școală bună. În chestiunea aceasta articolul 28 al legii 38 din 1868 dispune... (citește textul legii, prin care se cere clădirea de edificii corăspunzătoare).

Lipsurile în privința aceasta și astăzi sunt încă atât de mari, încât pot să afirm liniștit, că în multe locuri a lipsit cooperarea factorilor înșirați în lege și din cauza aceasta a lipsit și rezultatul dorit. Să nu ne mirăm dacă în comune mărunte și sărace edificiile nu sunt încă pe toată linia corăspunzătoare; să nu ne mirăm, că nu sunt încă pretutindenea clădite edificii corăspunzătoare cerințelor legii mai nouă, pentru că doar în aceste comune, cari cele mai multe n'au nici patron, nici chiar bisericăști nu corăspund numărului credincioșilor, în multe locuri nu există nici case parohiale, ba — ce e și mai trist — în foarte multe locuri nu există nici primărie, nici locuință pentru notar, în unele locuri comuna a luat în arândă, pe seama oficiului notarial, cancelarie chiar în edificiul școlar!

Guvernul e convins și el, că pentru a aduce edificiile publice bisericăști și comunale într'o stare corăspunzătoare cerințelor de astăzi, s'ar cere o sumă extraordinar de mare, care nu stă în raport cu forțele materiale ale acestor comune mărunte și sărace. Chiar și guvernul, ministrul de interne e nevoit să le dea voe comunelor sărace ca timp de 6 luni să adune în toată țara ajutoare miloase pentru clădirea edificiilor publice. Disproporția aceasta între cheltuelile împreunate cu clădirea edificiilor și între starea materială a comunelor sărace o recunoaște și ministrul de culte și a recunoscut-o de atunci, de când prin articolul 80 al legii școlare datorita statului de a clădi el, pe cheltuiala sa, edificii școlare, o impune comunelor, obligându-le să facă spre acest scop împrumuturi de bani, ale căror anuități și interese le va plăti statul. Dar cine va plăti interesele și anuitățile împrumuturilor contractate de comunele mărunte și sărace amintite de mine, împrumutări contractate tot pentru clădiri de școală?

Dacă lipsesc, prin urmare, normele legale în ce privește clădirea de edificii școlare corăspunzătoare prin noul proiect de lege, i-se impun comunei bisericăști noue sarcini în ce privește locuința învățătorului și sala de propunere. Anume, conform articolului 2 al proiectului — care se referă la comunele cari nu sunt clasificate după banii de cuartir — învățătorul are să capete anual 200 cor. bani de cuartir. Această dispoziție îngreunează sarcinile susținerii școalelor și desconsideră dreptul comunelor bisericăști relativ la stabilirea banilor de cuartir. În ce privește sala de propunere e foarte greu să se observe măsurile stabilite prin ordințele guvernului; e greu mai ales în comunele mici, pentru că aceste comune nu-și clădesc școale pe seama alor 60—80 elevi, ci numai pe seama a mult 40—60

de elevi. Și trebuie să-și clădiască o școală în care să se poată încălzi și în sala de propunere, — căci la noi trebuie încălzită sala aceasta, altcum nu se pot ținea prelegeri.

Dimensiunile nu se pot deci observa totdeauna. Iar dacă lipsește o clădire a școlii, școala trebuie să se instaleze în casă cu chirie. De multeori nu se află în comuna întreagă o casă de închiriat, în care să încapă o școală cu 40—60 copii și să aibă dimensiunile atât de largi după cum le normează ordinațiunile guvernului.

(Va urma).

Indatoririle preotului față de școală.

Temă lucrată pentru conferința preoțască din tractul Făgărașului.

De

Nicolau Aron, paroh gr. ort. (Urmare).

Poporul știm cum e, numai să nu-i ceri bani pentru dascăl sau pentru alte trebuințe școlare. Și mai ales când numai să vrea acest popor și statul îi face, dacă nu școală de stat, apoi comunală, numai decât fără să-i pretindă nimic.

Preotul stă încremenit în fața acestor valori, cari amenință cu nimicire școala confesională. Și numai dacă statul nu află cu cale a-și face el școală aioli, respective, dacă nici comuna politică nu se apucă de școală comunală în sat, numai în acel caz preotul, amăsurat §-lui 9 din art. de lege XXVI. din 1893, este îndatorat din oficiu, fără ascultarea lui Stan și Bran, a face aruncul, respective repartițiunea, salariului învățătoresc în sumă de 300 fl. (600 cor.) pe lângă locuință și grădină, pe care apoi la olaltă și cu alt arunc pentru alte trebuințe școlare o înaintează consistorului pentru aprobare și validitate.

Repartițiunea pe popor formează în cele mai multe comune salariul învățătorului confesional. În interesul școlii confesionale preotul în prima linie trebuie să lucreze ca aceea să se încasseze regulat. De regulă repartițiunea salariului învățătoresc la olaltă cu altă repartițiune pentru alte trebuințe ale bisericii și școlii, sub titlul de „Taxa cultului“ se încassează prin episcopul al II-lea, care toate sumele încasate tot la 1/4 de an le administrează episcopului I., care apoi plătește salariul învățătorului lunar anticipativ, plătește „sidoxia“, „cuota și aruncul protopresbiteral“ și alte dări de stat și bisericesti-școlare, toate la timpul lor.

Acolo unde repartițiunea pentru salariul dascălului și cea pentru alte trebuințe, adică „Taxa cultului“ nu se poate încasa pe cale cinstită, prin episcopia parohială, preotul an de an pe restanțieri să-i arete comitetului administrativ comitatens pentru încasarea pe cale executivă a sumelor singuraticilor restanțieri.

Pe baza §-ului 2 din artic. de lege XXVI. dela 1893 preotul dator este a se îngriji, ca învățătorii școlii confesionale să primească și cuincuenalii. Acolo unde comuna bisericăscă nu le poate plăti, preotul ca prezident al comitetului parohial la cererea învățătorilor să facă tot posibilul, subscriind tot ce i-se cere, ca acelea cuincuenalii învățătorii să le primească dela stat.

Totdeauna însă preotul să caute, ca prin cereri de întregiri la salariul învățătorului dela stat să nu se piardă caracterul școlii confesionale. Cu deosebire în viitorul apropiat, dacă proiectul de lege al ministrului de culte Apponyi despre salarizarea învățătorilor noștri va fi sancționat, atunci preotule bine să bagi de seamă, să nu lași pe ficia bisericii tale, școala confesională, să se instrăineze dela sinul mamei adevărate și naturale.

3. Preotul este dator a se îngriji de înscrierea elevilor și elevelor de școală și a supraveghea mersul învățământului în școală.

Păstorul cel bun alege mieluseii din oi, îi cercetează de sunt deplin desvoltați și harnici a se putea nutri singuri la iarbă; apoi îi dă în grija baciului, care într-o turmă de mititei îi păzește dechilinit, îngrijind să nu se molipsească de vre-un morb (călbează) și să nu-i răpească inimicii (lupul, vulturul etc.)

Tot așa preotul ca director școlar, înregistrează din matricula botezaților pe toți copiii și copilele de școală: a) din școala de asile, b) din școala de toate zilele, c) din școala de repetițiune.

Pe baza registrului cercetează apoi într-o ședință a comitetului parohial, din care preotul totdeauna face parte ca membru natural și de regulă și ca prezident, pe copii și copilele școlii de toate zilele și ai școlii de repetițiune, obligatori ai școlii confesionale, și unde se află școală de asile și pe cei din școala aceasta. La întrunirea aceasta (ședința aceasta) se chiamă și învățătorul chiar și în cazul, când n'ar fi membru în comitet, căci dascălul și mai ales cel definitiv cunoaște mai bine pe copii și copilele cari sunt buni de școală, și la olaltă cu toți membrii comitetului aleg copiii și copilele apte de școală, iar pe cei defectuoși de ambe sexele îi dispensează de a cerceta școala.

Numărul elevilor și elevelor buni și declarați (verificați) apti de a cerceta școala, atât din școala de toate zilele, cât și din școala de repetițiune, cu prima Septembrie a fiecărui an, preotul ca director școlar alături cu învățătorul îi înmatriculează pentru învățământ. Preotului nu-i este iertat să lipsească dela înmatriculare, care de regulă se finalizează, parte mare în cele 3 zile dela începutul anului școlar. Și apoi în prima zi de începerea școlii să nu uite preotul a face rugăciune în biserică în mod solemn, conducând pe mititeii în corpore în naia bisericii și prin ecteniile prescrise și molitva, pe care însuși preotul să o cetească în genunchi în fața altarului, să ceară ajutorul dela Dzeu. Cu ocaziunea acestui act festiv preotul să țină elevilor și elevelor, precum și învățătorului o vorbire, în care se intercaleze, pe lângă punerea la inimă a cauzei școlare și datorințele elevilor și ale învățătorului față de școală și biserică.

Păstorul cel bun peste vară, cât de adeseori cercetează turma de mielusei, să vadă adecă cum se desvolată tinerile micușe, nu cumva baciul lenevindu-se le lasă să se rătăcească singure, răpindu-le fiarele sălbatiche.

Tot astfel preotul ca director al școlii confesionale în decursul anului școlar la început și la sfârșit mai adeseori trebuie să cerceteze școala, observând dacă elevii deobligați toți umblă la școală, dacă învățătorul își îndeplinește chemarea conștiințios, dacă învățământul nu suferă din cauza lipsei de recușite, fie că nu le procură conducătorii școlii, fie că nu le procură părinții elevilor, din cauza lipsei de lemne pentru încălzitul odăii de învățământ, care totdeauna trebuie să aibă o temperatură egală de 15 grade, pentru care scop să se procure un măsurător al căldurii și frigului (termometru), și din alte cauze, precum: lipsa de apă de beut, lipsa de curățenie, lipsa de loc de recreare între orele de instrucțiune, lipsa de latrină etc. etc.

Învățământul însuși să-l supravegheze preotul, sfătuiind pe învățător cu bunăvoință, ca pe baza programei care trebuie să fie afișată în fruntea școlii, se propună întreg materialul din planul de învățământ al unei școlii confesionale și intrucât noul plan de învățământ introdus în școlile poporele prin concludul congresului nr. 98 din 1903, în urma experiențelor câștigate din partea învățătorului, într-o privință sau alta n'ar corăspunde întru toate împrejurărilor școlii locale, acelea experiențe învățătorul tot cu bunăvoință să le descopere preotului director, că așa acești doi factori principali, mână în mână să lucreze la înaintarea învățământului în școala confesională, întru toate conform principiilor metodice și pedagogice. Și să nu suferă harnicul preot și director odată cu capul ca învățătorul confesional să neglige propunerea limbei materne sau al altui obiect în contul propunerii limbei maghiare, care trebuie învățată atâta numai cât o pot cuprinde mititeii prunci, conform principiilor pedagogice. (Va urma).

NOUȚĂȚI.

Ziua de mâne. Zi mare și sfântă e ziua de mâne, 3/16 Maiu. Ziua în care s'a săvârșit cel mai însemnat eveniment în viața noastră mai nouă ca popor: *redeșteptarea noastră națională.* În ziua aceasta s'a decretat poporul românesc din patria aceasta, cu dela sine putere, grație înțelepciunii fruntașilor săi de pe acele vremi, de popor liber și independent, cu egale drepturi și datorințe, ca celelalte popoare din patrie. În ziua aceasta au pus jurământ părinții noștri, în numele lor și al tuturor urmașilor lor, că vor fi credincioși patriei, tronului și neamului!.. Să ne aducem deci aminte de marele eveniment, să ne aducem aminte de mării înaintași cari l'au știut pune la cale, 'să ne aducem aminte de jurământul lor, pus în numele lor și al nostru, și să sărbăm marea și sfânta zi așa cum ne permit zilele grele de astăzi să o sărbăm: în internul nostru, în sufletul și inima noastră!

Hymen. Dr. Nicolae Comsa fost deputat dietal, de prezent medic în Săliște, s'a logodit cu d-șoara *Elvira Todea* din Reghin.

Alegerile în Austria. Eri, Marți, s'au făcut alegerile în 400 de cercuri electorale din Austria, pe baza legii celei noi despre votul universal. În celelalte 116 cercuri se fac astăzi și mâne. Resultatul încă nu se cunoaște, dar se crede, că în multe cercuri va fi balotaj.

Reuniunea română de muzică din Sibiu va da Joi, în 3/16 Maiu, la 8 oare sara un concert popular sub conducerea noului director de muzică *A. Bena* în sala festivă a casei naționale cu următorul program: 1. „Irmos“, cor mixt, de A. Bena. 2. „Leagăn verde“, cor mixt, de G. Dima. 3. a) „Dorul meu“, b) „Neică neiculiță“, coruri mixte, de I. Murășianu. 4. „Noel“, cor mixt, de F. A. Gevșert. 5. „Hei leliță“, cor mixt, de G. Dima. 6. „Serenadă“, cor mixt, de C. Porumbescu. 7. „La fântână“, cor mixt, de A. Bena. Bilete de intrare se vând la librăria arhidieceșană începând de Mercuri precum și seara la cassă cu următoarele prețuri: Locul I. 3 cor., locul II. 2 cor., locul III. 1 cor. Balcon rândul I. 2 cor., rândurile următoare 1 cor. Loc de stat 60 fileri.

Contract aprobat. Adunarea comitatensă ordinară, ținută la 1 Maiu aici în Sibiu, a aprobat hotărârea comunelor Săliște, Galeș și Tilișca de a primi ofertul prezentat din partea firmei din Petrojeni, Kendeffy K. în cauza vinderii lemnelor de pe teritoriul numitelor comune. Ofertul e de 1.120.000 coroane.

Dar pentru biserică. Pentru biserică gr. ort. română din Veneția inferioară, cu ocaziunea sfințelor Sărbători ale „Inverii Domnului“ din anul acesta, s'au făcut următoarele daruri: Domna vâd. Ecaterina Pușcariu și Dna Livia Moșoiu născ. Pășcariu din Bran au dăruit două candelă și o cădelniță, toate de argint în preț de cor. 70. Ioan Monea Voicu și Spiridon Stoica Achim din Veneția inf. au trimis din America pentru procurarea unui rând de odăji preoțesti cor. 50. Nicolae Constantin și Juliana Nicolae Stef. Comaniuciu din Veneția inf. au procurat o cădelniță în preț de cor. 35. Bunul Dumnezeu să le primească jertfa adusă sfinței noastre biserici și să le-o răsplătească revășându și darul Său cel sfânt asupra familiilor și osteneților Dumnealor; ear din partemi primească și pe aceasta cale cele mai călduroase mulțămiri. Veneția inferioară în 27 April 1907. Mihail Ganea, preot.

Bucătărie comună. În orașul Becichecul-mare (Bănat) s'a înființat o bucătărie, cu mențiunea să provadă cu mâncare atâtea familii câte se vor anunța. Până acuma sunt prenotate 37 familii. Prânzul e compus din patru mâncări, cina din două. Prețul 60 cor. de porție. Deschiderea solemnă se face în 16 Maiu n. c. Sigur vre-o întreprindere patriotică

Post de notar. Se atrage atențiunea notarilor și candidaților de notari, că s'a publicat concurs pentru postul de notar în cercul notarial așa numit al „Munteșilor“ (havasi körjegyzőség) pretura Gelon (Gyalu). La acest cerc aparțin comunele Măgura și Mărișel cu aproape 4000 locuitori. Terminul de alegere e pus pe ziua de 22 Maiu, iar cererile trebuie înaintate până în 21 Maiu. Salar fix 1600 cor. Paușal de călă-

lorie 480 cor. Paușal de cancelarie 120 cor. Cuartir liber și grădină de legumi. Venitele laterale încă dau suma de 2000 cor. la an. Ar fi de dorit să ia parte la concurs cât mai mulți români, după ce acest cerc e curat românesc și împreunat cu venite frumoase. Informațiuni mai de aproape se pot cere dela Teodor Toader, preot în Mărișel și dela Ioan Bogdan, inv. în Măgura.

La fondul de 20 bani al „Reuniunii sodalilor români din Sibiu“ au mai dăruit Constantin Dimian, abs. în științele teologice 20 bani. Valeriu Pop din Hunedoara 21 bani, Aurel Decei, notar în Gurarăului, soția sa Ioana n. Arsenie și copiii lor Liviu, Titu, Ionel și Aurel, fiecare câte 20 bani, iar din incidentul onomasticeii viceprez. George Poponea și la propunerea dlui Ioan Cristea, cul. tip., prietenii sărbătoritului au dăruit în total 6 cor.

Și-a perdut graiul de spaimă. În Satulung s'a întâmplat, că o femeie tină, care mergea seara către casă, fiind urmărită de un om beat s'a speriat așa de tare încât ajungând acasă s'a bolnăvit greu și și-a perdut graiul.

Trei sinucideri. Trei profesori cu bun nume s'au sinucis în zilele trecute: *Huffert*, din New-York, Dr. *Ilvoiski* din Odesa și Dr. *Brand* din Berlin. Toți suferiau de nervositate, în urma unei munci prea încordate.

Nessi Pál, deputatul guraliv de odineoară, care a început lupta în contra lui „*Gotterhalte*“, a fugit la America pentru a scăpa de temniță, unde avea să fie adăpostit pe multă vreme, pentru multele fapte murdare săvârșite.

Prețul cerealelor s'a urcat rapid în zilele din urmă, după ce știrile din America spun, că acolo recolta e compromisă. La bursa din Budapesta s'a notat grăul cu 22 coroane maza metrică, preț care nu s'a dat pentru grăul de multă vreme.

Tragedie pe stradă. Unei doamne mai în etate, bine îmbrăcată, i-s'a făcut rău zilele trecute pe una din stradele mai sgomotoase ale capitalei ungare, și a căzut leșinată la pământ. Lumea adunată în jurul ei a chemat un medic întru ajutor, care apropiindu-se de bolnavă, a constatat cu nespusă durere că e însăși mama lui doamna leșinată, care a murit apoi pe stradă, în brațele fiului ei.

Principele bulgar călătorește. Din Sofia se anunță, că principele Ferdinand al Bulgariei va călători din nou în străinătate. Principele va călători la Viena, la Paris și la Londra, cu scopul să reguleze moștenirea după principesa Clementina, și totodată ca să vadă și expoziția balcanică din Londra.

Biblioteca nouă în București. La 8 Maiu v. se va inaugura biblioteca facultății de drept de lângă universitatea din București. Dl Valerian Urseanu, decanul facultății, va rosti, cu această ocaziune un discurs, arătând importanța bibliotecilor pentru formarea culturii studenților.

Bancariu deținut. Schmidt Eduard, un membru al băncii Schmidt și Abel din Viena, a fost deținut în zilele acestea. Celalalt soț să vede că a scăpat. Conform știrilor cei doi bancari au defraudat o sumă de 600.000 coroane.

Prin indulgență se ajunge la scop. Acest proverb s'a adevărit de curând la un funcționar din provincie, care de scurt timp este stăpân pe o avere frumoasă, la care a ajuns prin indulgență. Funcționarul, care trăia între împrejurări foarte modeste și-a cumpărat un loz la loteria de clasă, care însă spre năcazul lui nu i-a adus rezultatul dorit; deoarece în toate 6 clasele n'a câștigat nimic. Năcăjit pentru rezultatul acesta fatal a returnat lozul de clasă I, trimis din nou de colectant, pe care cassa de bancă i-l'a retrimis iară cu acela motivare că să fie cu indulgență și să-și mai încerce odată norocul. Într'un moment fericit s'a hotărât funcționarul să-și mai încerce odată norocul și vezi, rezultatul fut'adevăr a nimerit, căci în clasa cea din urmă a șasa a fost încunostițat de cu noscuta cassă de bancă Gaedicke, Budapesta, că lozul său a fost tras cu 100.000 coroane.

Cărți și reviste.

În editura „Minervei“ din București au apărut următoarele cărți: M. Sadoveanu: „La noi, în Vișoara“, 2 Lei. N. Iorga: „Prin Bulgaria la Constantinopol“, Lei 2.50. I. A. Basarabescu: „Vulturii“, Lei 1.50. V. Caravau: „La șezătoare“, Lei 1.50. N. Dunăreanu: „Chinuții“, Lei 1.50. V. Alexandri: „Teatru“ (vol. IV), Lei 1.50. Pe rând se va vorbi despre toate în ziarul nostru, — pentru informația sigară a cetitorilor.

Succursala băncii comercială ungară din Pesta

Piața mare Nr. 2.

Infinitată în anul 1841. — Centrala în Budapesta. — Capitalul de acții și rezerve coroane 92 milioane.

Primește BANI spre depunere,

cu dobândă favorabilă,

cupoanele rentelor de coroane ungare de 4% valabile cu 1 lunie, se vor excompta dela 20 Maiu fără detragere cumpără și vinde rente, scrisuri fonciare, acții, losuri, precum și monete de aur și argint primește hârtii de valoare spre păstrare și administrare încassează cupoane și efecte sortate asigurare contra pierderii cursului la sortiri îngrijire pentru cauțiuni militare.

☛ Toate deslușirile dorite se comunică cu promptitudine. ☚

104 5-12

[116] 1-2.

Repaus duminical.

P. T.

Imi permit a aduce la cunoștință, că eu în interesul conlucrătorilor mei, în cele două prăvălii de fier ale mele din 19 Maiu 1907 introduc repausul duminical, așa că activitatea acestora rămâne Duminecile și în zilele de sărbătoare închisă.

Din contră trafica cea mare de tutun ung. reg. unită cu lucruri de specialitate rămâne în sensul ordinațiilor legale Duminecile și zilele de sărbătoare înainte de prânz deschisă dela orele 9-12.

Cu toată stima:
Carol F. Jickeli.

Nr. 3156/1907 tkvi. Trad. [108] 3-3

Publicațiune.

Cărțile funduare ale orașului Sibiu (Nagy-Szeben) în urma comasării au fost transformate. Această modificare s'a făcut totodată și cu privire la acele realități, pentru cari articolii de lege XXIX. ex 1886, XXXVIII. ex 1889, și XVI. ex 1891 dispun introducerea în cărțile funduare a dreptului de proprietate a posesorului faptic, executându-se procedura normată în articolul de lege XXIX ex 1892 și rectificându-se amăsurat inducerile privitoare.

Aceasta se dă spre știre publică cu convocarea ca: 1. Toți aceia cari pot dovedi de nevalabile inducerile făcute pe baza dispozițiilor legale (§. 15 și 17 art. XXIX ex 1886, §. 5 și 6 art. XXXVIII ex 1889 §. 15 a) art. XVI ex 1891, §. 7 art. XXXVIII ex 1889 și §. 15 b) articol. XVI ex 1891) sau ștergerile efectuate pe baza §. 22 art. XXIX ex 1886, să binevoiască a-și înainta spre acest scop *părele de anulare în timp de 6 luni: adică până inclusive în 25 Noembrie 1907*, deoarece după expirarea acestui termen, care nu va mai putea fi prelungit, pâri de anulare făcute față de o a treia persoană, care și-a câștigat într'aceea un drept din cărțile funduare, nu vor avea nici o perdere de drept pentru această persoană a treia.

2. Toți aceia, cari în cazurile §§-lor 16 și 18 art. de lege XXIX ex 1886 și §§-lor 5 și 6 art. XXXVIII ex 1889 voesc să facă protest contra inducerii dreptului de proprietate a posesorului faptic, au să înainteze acest recurs în scris la acest oficiu de cărți funduare în decurs de 6 luni, adică până inclusive în 25 Noembrie 1907, deoarece după trecerea acestui termen, care nu se va mai prelungi, recursul lor nu va mai fi luat în considerare.

3. Toți aceia, cari prin dispozițiile făcute din prilegiul transformării cărților funduare, mai departe prin procedura circumscrisă în art. XXIX ex 1892 (cu excepția punctului 1 și 2) și prin inducerile efectuate în decursul acestei proceduri își cred violate în orice formă drepturile funduare, câștigate mai înainte astfel și aceia, cari pe baza §-lui 16 art. XXXVIII ex 1889 găsesc păgubi-toare inducerea părții lor de proprietate — au să-și înainteze în această direcție petiția cu recursul la acest oficiu funduar în decurs de 6 luni, adică până inclusive în 25 Nov. 1907. deoarece după acest termen care nu se mai poate prelungi, orice pretensiune cari s'au născut prin induceri greșite în decursul transformării cărților funduare față de trei persoane cari bona fide sunt posesori, nu se mai pot valida. Astfel de induceri se pot însuși

ataca după acest termin numai pe calea ordinară legală și numai fără păgubirea drepturilor terților persoane, cari într'aceea și-au cerut drept funduar.

Totodată se fac atente toate acele partide, cari și au predat documentele lor originale comisiunii de autenticare, eă dacă au prezentat chiar și simple copii sau le înaintează acestei ulterior își pot lua în primire originalele dela acest oficiu funduar.

Sibiu, în 18 Aprilie 1907.

Tribunalul regesc din Sibiu ca
oiciu al cărților funduare

Pălării

păroase pentru preoți români
à cor. 8 — și extrafine à cor.
9 60, model nou, după dorință,
ușoare, în cea mai fină și mai
frumoasă calitate, recomandă
cu prețurile cunoscute de efitne

Carol Niedermaier
pălărier
33 strada Cismădiei 33
„La pălăria roșie“.

La comande din afară, împachetarea, cutia și spesele postale sunt gratuite. Măsura se ia într'o pălărie potrivită cu centimetru din panglică neelastică. [101] 6-9

Biblioteca

„Reuniunii române de agricultură din comit. Sibiu“.

La librăria arhidiecezană din Sibiu, se află de vânzare următoarele cărți:

- Nr. 1. Ținerea vitelor, de E. Brote K — 24
- ” 2. Trifoiul, de Eugen Brote . . . — 24
- ” 3. Prăsirea pomilor, de D. Comșa . . . — 24
- ” 4. Legea veterinară, de învățătorul Muntean . . . — 80
- ” 5. Insoțirile de credit (Raiffeisen), de Dr. Aurel Brote . . . 1-60
- ” 6. Cartea stuparilor săteni, de Romul Simu . . . — 70
- ” 7. Statutele tovărășilor agricole . . . —
- ” 8. Statutele insoțirilor de credit (Raiffeisen) . . . —
- ” 9. Povețe pentru stăpîrea gândacilor de Maiu . . . — 10
- ” 10. Darea pe vinuri și favorurile (Inlesnirile), ce le face legea în privința ei proprietarilor de vii . . . —
- ” 11. Povețe pentru apărarea împotriva gândacilor, cari sfredelesc mugurii . . . — 10
- ” 12. Scurtă povățuire la stăpîrea șoarecilor de câmp . . . — 10
- ” 13. Cum să îmblătim orzul de bere . . . — 18
- ” 14. Viierii român sau Noua cultură a viilor, de Nic. Iosif . . . — 70

Preț redus!

Țara noastră, descrierea părților Ardealului spre mează și Valea Murășului, de Silvestru Moldovan, se vinde cu prețul redus de 1 cor. (în loc 2 cor.), plus porto 20 fil., la Librăria arhidiecezană din Sibiu (Nagyszeben).

Cea mai renumită bere

din

fabrica de bere alui Anton Dreher A. G.

în Kőbánya (Streinbruch)

se recomandă cu inzistență P. T. Public.

Se poate procura în cele mai bune prăvălii.

Depositul principal se află la

M. Samuel Rubinstein,

[76] 20 — Sibiu — Nagyszeben.

Requisite de scris se pot procura de la **Librăria arhidiecezană**

CINE n'a avut parte de rezultat bun la loteria de clasă

CINE aci încă nu și-a încercat norocul

CINE într'adevăr vrea să facă câștigul principal

CINE voește să fie servit prompt și real, acela să se adreseze plin de încredere la colecta cea mai mare de noroc a lui

GAEDICKE, Budapesta.

La tragerea clasei I, în 23 și 25 Maiu a. c., ofer

Lozuri întregi de jumătate sferturi optimi de lozuri
12 — 6 — 3 — 1½ coroane

Checuri postale spre trimiterea banilor gratuite și franco

Cassa de Bancă

GAEDICKE

Budapesta, IV, strada Kossuth Lajos Nr. 11.

[114] 4-5